

Виктор Сапарин

Вълшебните обувки

Всичко започна от една дреболия. Петя си обуваше обувката и мама забеляза, че подметката се е скъсала: от кръглата като медна монета дупка надзърташе подложката. Също такъв „петак“, само че малко по-голям, имаше и на другата обувка. Петя отдавна беше забелязал, че десните обувки, кой знае защо, се късат по-бързо от левите. Ето защо това откритие съвсем не го удиви.

Затова пък мама едва не се задъха от учудване.

– Помислете само, Иван Иванович – по липса на други слушатели тя се обърна към случайно влезлия в кухнята гост на съседите, пристигнал от някакъв далечен град, – това момче просто съсипва обувката. Тези обувки купих преди месец. Виждали ли сте някога такова момче?

Иван Иванович постави на кухненската маса чайника, който държеше в ръка, и внимателно огледа Петя.

– Момче като всички момчета – каза сдържано той. – Обикновено момче.

– Обикновено! – плесна с ръце майката на Петя. – Та къде сте виждали такива момчета? Само едни ядове с него! Не се свърта със здрави обувца.

– Аз също бях такъв – каза примирително Иван Иванович. Той взе чайника и го постави под чешмата. – И, както виждате, даже професор станал... Той е просто много подвижен.

– Но обувките се правят за нормални деца – възрази майката на Петя. – Нали няма специални обувца за такива живаци.

– И жалко – сериозно каза Иван Иванович. – Напразно не се произвеждат такива обувца. Нали има специални спортни обувки, например за футболистите, и никой не ги обвинява, че тичат много. И за момчетата е също така естествено да тичат, затова и на тях трябва да се дадат специални обувца.

Майката поклати недоверчиво глава:

– Бих искала да видя такива обувки, чиито подметки той да не скъса за месец. Това ще бъде някакво чудо.

Петя обидено смръкна. Наистина нима е виновен, че е подвижно момче? Какво, да не искат да седи с вързани крака? Вместо да разгледа въпроса научно, като професора, мама се кара на Петя за всяка дупка. Та нали той не ги къса нарочно.

Иван Иванович постави чайника на печката и се запъти към вратата. На прага се спря и още веднъж огледа Петя, сякаш нещо преценяваше.

– Добре, аз ще ви изпратя вълшебни обувки – каза той просто. –

Изглежда, момчето е подходящо, ако само е истина всичко, което разпавяте за него. Но имам едно условие: нека ходи с тях така, както си иска и най-важно, да ги носи всеки ден. Не се безпокойте, Антонина Игнатиевна, моите обувки той никога не ще скъса.

Антонина Игнатиевна, едва сдържайки раздражението си, се засмя. Какъв шегаджия е Иван Иванович!

– Е, ако са вълшебни...

Петя беше уверен, че Иван Иванович нарочно измисли всичко това, за да утеши мама. Та Иван Иванович никак не приличаше на вълшебник, щом вече става дума за това. Нито има чалма на главата си, каквато носеше фокусникът в цирка, нито особения пронизателен поглед, нито многозначителните движения на ръцете. Обикновен човек със сиво сако, с очила, също каквито има чичо Серьожа, обущарят от втория етаж, с остричка бяла брадичка. И даже по нищо не личи, че е бил подвижен на младини.

Но две седмици след като си замина Иван Иванович за своя далечен град, от него пристигна колет.

Петя очакваше да види някакви особени обувки с дебела подметка, с металически шипове и с подкови на токовете, като обувките за алпинистите, каквито бе видял веднъж във витрината на един магазин. Но в колета имаше най-обикновени кафяви обувки, съвсем прост модел.

Той ги премери, бяха му точно по крака.

– Мъжка работа – каза мама. – Умен човек е Иван Иванович, а не знае, че за децата всичко се купува по-голямо. А още казваше, че дълго ще ги носиш. Е хайде, ходи с тях! Подарък са, би трябвало да ги пазим, но все едно, скоро ще ти станат малки. Пък и нали обещах...

От този ден започнаха необикновените приключения с обувките.

Най-необикновеното беше, че въпреки всички закон на природата, обувките си оставаха все нови.

Отначало Петя ходеше с тях предпазливо, сякаш наистина бяха вълшебни и можеше да се очакват всякакви изненади, но постепенно свикна с новите обувки, а след това престана и да мисли за тях. Той тичаше по двора както преди и също така разпалено играеше на футбол.

Една вечер, когато Петя си лягаше, мама взе от пода обувките и започна внимателно да ги разглежда.

– Сигурно вече са се скъсали – мърмореше тя, като ги поднасяше към светлината. – Не, цели са! Просто невероятно... И подметката е съвсем като нова. Значи, можеш да ходиш внимателно, когато поискаш.

Тази вечер мама целуна Петя особено нежно за лека нощ. Но

момчето смътно усещаше, че не е заслужил похвалата.

„Разбира се – успокояваше се той, заспивайки, – много зависи от самите обувки. Ето Маря Петровна се оплаква, че все ѝ попадат обуца, които се изтриват отстрани. Не бива все мен да обвиняват!“

... Минаваха месец след месец. Обувките не се късаха, сякаш наистина бяха вълшебни. Антонина Игнатиевна започна да ги поглежда с известен страх. Разбира се, тя знаеше, че професорът не е Мефистофел, а обикновен човек, но в подаръка му имаше нещо свръхестествено. Не се касаеше само до необяснимата здравина на обувките. Случваха се и други странни явления.

Веднъж Антонина Игнатиевна забеляза драскотина на върха на лявата обувка. Изглежда, Петя я беше ожулил в някакво парче желязо, когато децата събираха из двора отпадъци. А след това тази драскотина изчезна. На обувката не остана и следа от нея.

И как да се обясни, че Петя никога не лъскаше обувките, а те винаги изглеждаха като нови!

Най-после, макар че на времето обувките бяха на Петя точно по мярка, те не му окъсяваха.

Наистина кожените обуца при носене се разширяват. Но особеното беше, че обувките имаха вид, като че ли току-що са донесени от магазина.

Маря Петровна, която живееше в отсрещната квартира, обичаше да прави на всички бележки. Когато срещаше Антонина Игнатиевна, тя ѝ четеше нотации:

– Напразно глезите момчето! В празник, в делник, всеки ден все с нови челици. Бихте могли и за нещо друго да си харчите парите. Ще има да плачете после!

– Какво говорите – възрази ѝ веднъж Антонина Игнатиевна. – Та той ходи цяла година все с едни и същи!

– Хайде де, вие за будала ли ме мислите! – обиди се Маря Петровна. – Страхувате се да признаете? Ех тези майки! Съвсем се побъркват... И на какво ли само не са способни за децата си! С това само ги и развалят...

Горката Антонина Игнатиевна се мъчеше да обясни на Маря Петровна, но всъщност какви обяснения можеше да даде Антонина Игнатиевна?

Заради тези обувки животът ѝ невероятно се усложни. Да казва на хората истината? Никои не вярваше. Да „признае“, че всяко първо число купува на Петя нови обувки? Глупаво.

... Когато изминаха още два месеца и всичко продължаваше по старому, Антонина Игнатиевна бе обхваната от тревога.

– Виж какво – каза тя един прекрасен ден, – остави тези обувки, нека си починат малко. Поноси старите.

Тя даде на Петя старите обувки, онези същите, които станаха причина навремето си за разговора с професора. Чичо Серьожа им беше поставил нови подметки.

– Добре, че ги купихме по-големи – каза тя. – Трябва да се носят, иначе ще ти умалечат. А тези ще прибера в долапа.

Искаше ли тя да се убеди, че синът ѝ се е научил да носи внимателно обуца? Или тези нескъсваеми обувки бяха почнали да я плашат? Трудно е да се каже какво точно имаше предвид майката на Петя. Но тя си отдъхна с облекчение, когато Петя обу обикновените, а не вълшебните обувки.

На Петя те се сториха тежки. През последната година бе свикнал с леките обувки, които почти не усещаше на краката си. Скоро той ги разнебити и Антонина Игнатиевна се принуди отново да ги занесе на обувщаря. И така, подвижното момче си оставаше както и преди – подвижно! Тайната на дългото носене съвсем не зависеше от Петя. Но Антонина Игнатиевна упорито даваше за поправка старите обувки, докато най-после чичо Серьожа не каза:

– Сега вече са само за боклука. А на момченцето купете нови.

Да купи нови? Когато в долапа стояха съвършено здрави обувки!

Със свито сърце Антонина Игнатиевна издърпа чекмеджето, където ги беше оставила тогава. Не беше го отваряла вече няколко месеца.

– Какъв прахоляк – въздъхна тя и подаде на сина си обувките. – Премери ги: не са ли ти станали малки?

Петя взе обувките; те радваха окоото с предишния си блясък. Бяха му по мярка, както в онзи далечен ден, когато ги обу за пръв път.

Но не това поразя Антонина Игнатиевна. С такива чудесии тя беше вече свикнала. Смути я друго. Помнеше отлично, че когато прибираще обувките в долапа, подметките им се бяха леко изтрили. Тогава това я зарадва: драскотините и ожулванията показваха, че те са обикновени обувки, и че както всички други вещи и на тях действуват природните сили. Чудно нещо! Радваше я точно това, което някога така я възмущаваше: нали цялата история започна от скъсаните подметки. А сега, като обърна обувките с подметките нагоре, тя видя същата равна пореста повърхност.

Но най-невероятното се разкри, когато погледна подметките

отстранени. Горката жена си сложи очилата, свали ги, после пак ги сложи. Не, не ѝ се беше сторило: подметките наистина изглеждаха по-дебели, отколкото бяха преди. Винаги я учудваше, как Петя не може да скъса тези тънки подметки, но сега те бяха дебели.

Антонина Игнатиевна даже се страхуваше да мисли за това, което ѝ мина през ума. Нима съществуваха обувки, които растат? Боеше се да даде на Петя тези растящи обувки и в същото време не знаеше какво да прави с тях. Може би просто да ги изхвърли?

Намери се изход. Този път Петя не можа да се перчи с обувките. Той заболя. За щастие имаше грип в лека форма, но все пак се наложи почти цяла седмица да лежи в легло. При все това знаменитите обувки не оставаха без работа. Славата им се бе разнесла из целия двор и приятелите на Петя, които също често пострадваха от майките си за скъсани обувки, ги измолваха да поиграят с тях на футбол. Малко ги смущаваше обстоятелството, че нескъсваемостта на обувките нямаше научно обяснение. Напротив, повече се развихряше фантазията им. По този повод те разправяха най-невероятни истории, твърдо вярвайки в неограничените възможности на техниката. Някои пък, най-малките, не напуснали още света на приказките, мислеха, че „професорските обувки“ са наистина вълшебни. За обувките на Петя чакаха на опашка. Младите футболисти се сменяваха и в буйните игри понякога си израняваха колената и лактите, но обувките оставаха цели. Те издържаха и това изпитание. Нямаше, изглежда, сила, която да ги надвие.

Тогава Антонина Игнатиевна не издържа и, като узна от съседите адреса на Иван Иванович, му написа писмо.

И ето какъв отговор пристигна.

ПИСМОТО НА ИВАН ИВАНОВИЧ

„...Да, те растат! И в това, уважаема Антонина Игнатиевна, няма никакво чудо. Аз разбирам Вашето изумление и ще се постарая да Ви обясня всичко.

Защо растат? Чували ли сте някога за епифитите, растения, които не живеят на земята, а във въздуха? Те нямат обикновени корени, могат да живеят и на ограда, без да се опират на земята, и даже на телеграфната жица. С какво се хранят? Не с телеграми, разбира се, извинете за шегата. Всичко необходимо за своето развие те вземат от въздуха. В него нали винаги има влага и прах,

съдържащ минерални частици. И тези растения много добре са се приспособили към такова «въздушно» хранене.

В резултат на няколкогодишен труд в нашия институт бяха отгледани съвсем малки растителни организми – епифити, които живеят като коралите на големи колони. Те образуват плътна маса, издръжлива, лека и огъваща се като гума, но пропускаща въздух – получените от нея листове с нищо не отстъпват на кожата, като притежават при това такова свойство, което няма нито една кожа – те растат. Растителните организми, от които тя се състои, бързо се размножават, а храната си, както всички епифити, вземат от въздуха. За подметките ние изработихме особен бързо растящ «гъон» – нали тази част на обувките се къса по-лесно. Ще забележа веднага, че подметката се храни и по-добре от другите части на обувката: при ходене тя влиза в допир със земята, там има повече влага и минерални вещества. Усиленото хранене способствува за по-бързото възстановяване на гъона. За човешкото око това става съвсем незабележимо и, ако не бяхте прибрали обувките в долапа за цели четири месеца, Вие вероятно така и не бихте открили, че растат заедно с Петя.

Разбира се, растящите обувки имат и свои неудобства. Те не могат да се държат дълго в склада, ще сменят размера си. Освен това, ако голям човек си купи такива обувки по мярка, ще открие след време, че са му станали големи. Затова при обувките за големи ще намери приложение само специалният гъон. Но и това не е малко: вече ни благодариха за вечните подметки онези пощенски раздавачи, кантонери и други хора с подобни професии, на които раздадохме обувки за пробно носене.

Детските обувки са друго нещо. Те могат да се правят изцяло от растяща кожа. Ние имаме много «подшефни» ученици, които носят наши обувки, но тези на Петя са от първата ни партида и всички сведения за тях ще бъдат много ценни.

За опитите избираме особено подвижни момчета. Но това не значи, че с нашите обувки човек може да се отнася как да е. Напротив, както и всяка вещ, те изискват добри грижи. Нашите обувки се правят за хора, които много ходят, и за деца, които много тичат, но не и за немарливците. Ако Петя иска да стане шампион и да постигне рекорд за дълго носене, а той има такава възможност, дължен е да спазва някои прости правила. Това също е опит

и аз ще Ви моля да изпълнявате условията. Правилата за носене прилагам към писмото. Разчитам на Петя. Пишете.

П.П. Тези дни влезе в действие първата експериментална фабрика, където «вълшебните» обувки ще се произвеждат конвейерно.“

След седмица Петя беше с майка си на кино и видя в прегледа, как в опитната фабрика се произвежда „самовъзстановяваща се подметка“, така я нарече дикторът.

– Има самонаточващи се резци – казваше той, – има самонавиващи се часовници – те се навиват при ходене и никога не спират: това са часовници за разсеяни и, най-после, появи се подметка, която не се износва. Ето я пред вас.

Зрителите видяха огромни плитки каци. Тук в хранителен бульон се развъждаха най-малките растителни организми, които под микроскопа приличаха на жълти звездички.

На екрана се виждаше как се срастват и образуват тънка ципа, такава лека, че тя свободно плуваше. Ципата постепенно надебеляваше.

– В зависимост от развитието на микроорганизмите – казваше дикторът – материалът все повече се уплътнява. Сега „гьонът“ е готов. Може да се крои.

В кроячния цех станове-автомати скрояваха от постъпилия изкуствен гьон хиляди подметки с различни размери.

– Но подметката продължава да расте – съобщи дикторът.

И всички видяха огромна колкото целия екран подметка, заснета забавено. Тя надебеляваше просто пред очите.

– Всъщност изменили са два месеца – обясни гласът. – Подметката е нараснала с толкова, с колкото би се износила при постоянно и дълго ходене. Но главното, тя ще расте сега безкрайно, както например чайната гъба, която вероятно някои от вас отглеждат. Вие можете да износите обувките, но тази подметка – никога.

– Най-после всичко е ясно – каза с облекчение Антонина Игнatieвна.

Тя вече без страх среща Мария Петровна.

– Идете на кино – посъветва тя съседката си – и вижте как се правят обувките, които има Петя. Тогава най-после ще повярвате, че не му купувам всеки месец нови.

– Ами – възрази Мария Петровна, – в киното какви ли не трикове показват. Моят племенник учи в института по кинематография и там са им

чели специална лекция. Така и се нарича: „оптически измами“.

– Но нали обувките съществуват – възрази майката на Петя и побутна сина си по-близо към Маря Петровна. – И Петя също. Това не е оптическа измама.

– И така да е – важно подхвърли Маря Петровна, без дори да погледне Петя. – Всички момчета са измамници. И вашият съвсем не е подобър. Какво го глезите толкова, не разбирам! Някакви особени обувки му направили... Можеше и с обикновени да ходи!

Едва сега Антонина Игнатиевна разбра, че никога нищо не ще докаже на Маря Петровна и че напразно се е страхувала от нейното мнение.

А обувките? Петя и досега ходи с тях.

КРАЙ

© 1955 Виктор Сапарин
© 1962 Цвета Пеева, перевод от руски

Виктор Сапарин
Волшебные ботинки, 1955

Източник: <http://kosmos.pass.as> (през <http://sfbg.us>)
Книжен източник: сп. „Космос“ бр.5/1962, ЦК на ДКМС, София, 1962
Редакция: Mandor, 2006

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/320>]